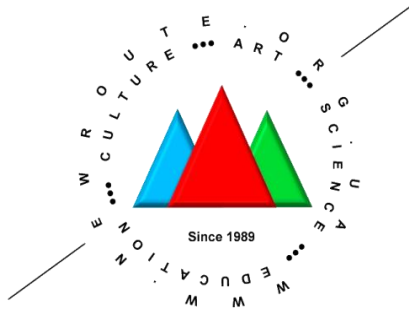

ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА НА ЗЛАМІ ТИСЯЧОЛІТЬ

Колективна монографія

СГ НТМ «Новий курс»

2023

ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА НА ЗЛАМІ ТИСЯЧОЛІТЬ

Колективна монографія

УДК 009:3(082)
Г52

Г52 **Глобальні зміни розвитку суспільства на зламі тисячоліть:** кол.
моногр. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. – 281 с.

ISBN 978-617-7886-44-9

Рецензенти

Штулер Ірина Юрївна,
*доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

Погорїла Світлана Григорївна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славїстичної філології,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

Харченко Артем Вікторович,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

*Рекомендовано до друку редакційною колегією
збірника наукових праць «Соціально-гуманітарний вісник»
(протокол № 9-мн від 28.04.2023)*

Колективна монографія присвячена актуальним питанням трансформації суспільних відносин в умовах цивілізаційних змін. Досліджуються сучасні проблеми в сфері педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, спорту, фізичної культури, туризму, рекреації, мистецтвознавства, культурології, філології, історії, економіки, управління, права. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться питаннями сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери.

ISBN 978-617-7886-44-9

© СГ НТМ «Новий курс», 2023
© Автори, 2023

Зміст

	Стор.
Передмова	6
Розділ перший.	
Педагогіка, соціологія, філософія, психологія, соціальні комунікації	7
1.1. Викладання дисциплін хімічного спрямування в умовах дистанційного навчання	7
1.2. Людська гідність як найвища правова цінність	14
1.3. The use of pedagogical argumentation at the lessons of chemistry in secondary school	16
Розділ другий.	
Мистецтвознавство, культурологія, філологія, історія, фізична культура	27
2.1. Міжкультурні комунікативні процеси у формуванні київської скрипкової школи кінця XIX – першої третьої частини XX століття	27
2.2. Інструментальне виконавство глухівської школи «піввчих» XVIII століття	38
2.3. Слов'яни Тисо-Дунайського басейну в зарубіжній історіографії	42
2.4. Міжнародні відносини доби середньовіччя і раннього модерного часу: трансформаційно- глобальні зміни розвитку європейського суспільства на зламі тисячоліть (теоретико-методологічний, інституціональний і політико-дипломатичний аспекти)	64
Розділ третій.	
Спорт, фізична культура, рекреація, туризм	90
3.1. Тенденції змінення цін на стандартні номери в готелях Варшави	90
3.2. Соціальні та біологічні закономірності громадського здоров'я населення	109
3.3. Implementation of information technologies in the activities of business entities and in the field of tourism	118

Розділ четвертий.		
Економіка, юриспруденція, політика, публічне адміністрування	...	123
4.1. Необхідність планування та впровадження автоматизованої системи управління товарними запасами на підприємствах	...	123
4.2. Дотримання конституційних прав і свобод людини в Україні в умовах ескалації конфлікту	...	133
4.3. Розвиток відносин власності в Україні	...	139
4.4. Регіоналізація vs глобалізація: перспективи міжнародної торгівлі та можливості для України	...	167
4.5. Кримінально-правова характеристика геноциду українського народу. Значення та прояви геноциду під час російсько-української війни	...	184
4.6. Методичні та прикладні аспекти дослідження маркетингової активності споживачів	...	190
4.7. Кваліфікація кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним використанням гуманітарної допомоги та інших видів безоплатної допомоги, відмежування від корупційних кримінальних правопорушень та шахрайства	...	226
4.8. Окремі аспекти публічного управління в умовах воєнного стану	...	244
4.9. Формування та значення деонтологічної правосвідомості юриста	...	248
4.10. Статистична оцінка, аналіз та прогноз ринку молока в Україні	...	253
Післямова	...	280

захисту демократичного державного устрою України, основних прав та свобод людини і громадянина, корегування в загальних інтересах механізмів застосування принципу транспарентності, що повинно сприяти досягненню основної мети – організації відсічі агресору, відновлення суверенітету та територіальної цілісності держави, утвердження для неї реальних безпекових гарантій сьогодення та на перспективу через реалізацію завдань європейської і євроатлантичної інтеграції.

Саме від здатності публічного управління в повній мірі виконувати свої функції сьогодні залежить наша національна безпека.

Джерела

1. Ключові конфлікти 2023. URL: <https://adastra.org.ua/special-edition>
2. Про правовий режим воєнного стану від 12 травня 2015 року. Закон України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. Миколок А. В. Публічне управління в умовах військового стану: питання ефективності. Механізми публічного управління. 2022. Вип. 29. С. 45-48. DOI: <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2022.29.8>.
4. Державне управління: Словник-довідник / за заг. ред. В. М. Князева. Київ: УАДУ, 2002. 228 с.

Гапотій Віктор Дмитрович

Кандидат юридичних наук, доцент

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

4.9. Формування та значення деонтологічної правосвідомості юриста

Юрист – це громадянин України, який, як і кожен інший, повинен сповідувати позитивну національну мораль, дотримуватися добрих традицій та звичок. Щоправда, загальнолюдські цінності були закладені ще задовго до існування Київської Русі і по-різному примножувалися впродовж століть. Проте згубний вплив різаних ідеологій завдав серйозної шкоди через запровадження штучних, непритаманних українцям норм поведінки. Звичайно, такі «традиції» не прижилися у нас повністю, але забуто багато власних цінностей. Звідси завдання, яке повинен поставити кожен юрист перед самим собою, з цього потрібно починати формувати внутрішній імператив службового обов'язку та деонтологічну правосвідомість [2, 3, 4].

Необхідною умовою формування деонтологічної правосвідомості є виховання належної професійної моралі, системи моральних та морально-правових норм, які регулюють дії та поведінку юриста у професійній діяльності [1-8]. Оскільки професійна мораль є динамічною, варіантною, вбирає у себе соціальні умови і напрями розвитку юридичної професії, то вона безпосередньо впливає на формування деонтологічної правосвідомості. Тобто професійна мораль допомагає юристові зробити правильний вибір при виконанні службових обов'язків, найбільш повно реалізувати прийняте оптимальне рішення в кожному випадку практичної

діяльності. Деонтологічній правосвідомості передують моральна свідомість. Це означає, що формування моральної свідомості безпосередньо позитивно впливає на формування деонтологічної правосвідомості юриста. Адже моральна свідомість – це, перш за все, погляди, які відображають моральні цінності суспільства, інтереси правничої професії, і тому саме вона повинна випереджати юридичну практику і правову свідомість. Хоча моральна свідомість історично змінюється, проте такі моральні поняття як добро і зло, залишаються сталими [2]. Саме на цих двох поняттях в основному ґрунтується моральна, а відтак – і деонтологічна правосвідомість [1, 2, 7, 8]. Із цього випливає ще один шлях формування деонтологічної правосвідомості – підвищення рівня морального самоконтролю юриста. Це означає, що юрист повинен виробити у собі такі принципи та правила життєдіяльності, які обмежували б його у скоєнні антиморальних вчинків. Тобто кожна дія юриста має надсвідомо контролюватись мораллю. Такий принцип юристом виробляється на основі високих моральних якостей та життєвого досвіду.

Значний вплив на формування деонтологічної правосвідомості має соціалізація особи юриста. Соціалізація спрямована на вироблення власних життєвих установок через активне пізнання юристом оточуючого світу, набуття соціального досвіду, засвоєння навичок правомірної поведінки тощо. Варто зауважити, що на формування деонтологічної правосвідомості впливає як загальна, так і професійна соціалізація. Ці процеси проходять паралельно і навіть незалежно один від одного. Не можна твердити, що юрист потребує лише професійної соціалізації. Його місце в суспільстві вимагає знань про всі події в житті, навіть про ті, які не пов'язані з правовими явищами. Зрозуміло, що найшвидше сформувати деонтологічну правосвідомість юриста через активну професійну (спеціальну) соціалізацію [8].

Суттєвим фактом деонтологічної правосвідомості є правове виховання юриста, тобто систематичне оволодіння необхідним мінімумом як загальнотеоретичних, так і спеціальних юридичних знань. Правове виховання юристів істотно знижує рівень соціального конформізму, сліпого наслідування чужих поглядів, бездумного виконання вказівок «згори». Через правове виховання найбільш повно сприймається моральна мета суспільства, яка впливає на внутрішній імператив службового обов'язку та деонтологічну правосвідомість. При регулярному вивченні права ширше розвиваються деонтологічні принципи правосвідомості, зрозумілішими стають її функції, що застерігає юриста від скоювання до лише практичного рівня правосвідомості.

Одним із шляхів формування деонтологічної правосвідомості є постійний аналіз практики у вирішенні правових ситуацій. Тобто юрист повинен постійно своєрідно сповідатися перед самим собою про причини прийнятих неправильних рішень. Його мусить мучити сумління за скалічені долі людей. Це впливає як на загальну, так і на деонтологічну

правосвідомість. Соціальне призначення деонтологічної правосвідомості полягає у підвищенні інформаційної культури юриста. Це шлях до глибоких усебічних пізнань усіх процесів службової діяльності. Правильний розподіл інформації сприяє задоволенню внутрішнього імперативу службового обов'язку. На основі таких властивостей інформації, як корисність, повнота, новизна і цінність формується правдива правосвідомість юриста, що дає можливість проявити себе в той момент, коли цього вишмагає конкретна ситуація [7].

В умовах будівництва правової держави України значно зростає роль дисципліни та поведінки. Вони є важливими засобами активізації людського чинника, що призводить до формування деонтологічної правосвідомості. Для юриста службова дисципліна та професійна правомірна поведінка є тими рушійними силами, які, з одного боку, забезпечують досягнення нового якісного стану, подолання всього негативного, застійного, а з іншого – стимулюють розвиток гуманізму та соціальної справедливості у юридичній діяльності. Актуальність проблем, пов'язаних із дисципліною та поведінкою впливає з потреб правосвідомості, зміцнення законності серед юристів [2].

Велике значення у формуванні деонтологічної правосвідомості має професійна культура як результат професіоналізму, розуміння правових явищ, переконання у цінності права що обумовлено науковою організацією праці, інтелектом юриста, спеціальною правничою мораллю, психологічним та педагогічним вмінням і службовим етикетом [3-6]. Розуміння правових явищ істотно впливає на деонтологічну правосвідомість, яка призначена правильно, об'єктивно оцінювати криміногенну ситуацію, враховувати закономірності суспільного розвитку тощо. Крім розглянутих шляхів формування деонтологічної правосвідомості юриста, існують також інші. Серед них – підвищення економічного стану суспільства, поліпшення соціально-побутових умов і соціальної захищеності, розвиток суспільної, політичної та інших видів свідомості, підвищення значущості релігійних, культурних і моральних цінностей піднесення рівня національного духу права, наявність професійного морального (етичного) кодексу юриста та деякі інші.

Деонтологічна правосвідомість призначена для реалізації внутрішнього примусу виконання службових обов'язків, що ми називаємо внутрішнім імперативом. Без прояву цієї свідомості юрист не в змозі виконати внутрішній імператив обов'язку. Проте зовнішній імператив, як відомо, можна виконати бездумно, без прояву деонтологічної правосвідомості. Також деонтологічна правосвідомість актуалізує внутрішню ціннісно-нормативну систему юриста. Тобто вона змушує зосередитись, виробити деонтологічну норму, із користю для справи виконати юридичну дію.

Із такої актуалізації випливає, що деонтологічна правосвідомість має велике значення для конкретизації юридичних норм стосовно практичної

ситуації. Причому така конкретизація повинна проходити доволі швидко, навіть моментально, і основне – вміло. Зрозуміло, що деонтологічна правосвідомість у цілому впливає на застосування і виконання норм права. Хоча в більшості випадків це виконує загальна правосвідомість юриста. Але мова йде про критичний момент, про темп і швидкість застосування та виконання, а також про неповторність таких дій.

Крім того, корисність деонтологічної правосвідомості виявляється і в тому, що вона випробує різноманітні моделі можливих правових ситуацій. Це пояснюється принципом неповторності, в результаті чого з'являється ціла система прикладів вирішення правових ситуацій. Аналіз цієї практики наводить на думку, що юридична деонтологія є нормативною, і цінність деонтологічної правосвідомості полягає у її впливі на нормативний характер загальної правосвідомості. Юрист завжди виробляє власні деонтологічні норми, які він ніби переносить на загальну правосвідомість. Тим самим він доповнює правосвідомість новими нормами. Важливе значення деонтологічна правосвідомість має для правовідносин і для правопорядку. Вона допомагає юристові впевнено вступати у різноманітні правовідносини, підтримувати належний цивілізований правопорядок. Завдяки добре розвинутій деонтологічній правосвідомості юрист завжди готовий для цієї діяльності.

У цілому можна сказати, що деонтологічна правосвідомість значно випереджає саме право, є його ідейним джерелом. Саме у деонтологічних проявах правосвідомості зароджується нова правова думка, яка надалі вимагає нормування, конкретизації юридичної норми. Таким чином, деонтологічна правосвідомість прогнозує право, живить його новими прикладами. Тому вона допомагає праву знайти своє місце у правовій системі. Тобто на основі деонтологічної правосвідомості відбувається практична реалізація норм права, їх дієве застосування.

Як бачимо, деонтологічна правосвідомість призначена для вирішення складних і відповідальних життєвих завдань. Особливо вона стає у пригоді в екстремальних ситуаціях. Саме тоді вона приносить найбільшу користь, зрозуміло, за умови, що у юриста добре розвинута загальна правосвідомість. Безсумнівно, що деонтологічна правосвідомість вкрай необхідна для обміну правовою інформацією особливо між юристами. Така комунікативна властивість потрібна для методичної діяльності щодо уміння подавати і сприймати необхідні відомості. Це пояснюється емоційною дією деонтологічної правосвідомості, її емоційним забарвленням. З огляду на особу юриста деонтологічна правосвідомість відображає рівень його підготовки, стан практичного досвіду і навіть моральних та професійно-моральних якостей. Тобто за професійними діями юриста можна скласти уявлення про його особу.

Принципове значення деонтологічної правосвідомості полягає у вияві ставлення юриста до правової дійсності. Іншими словами, можна побачити, як юрист сприймає правові явища, як намагається вирішувати

їх. Тут чітко видно старання юриста, його вольові зусилля, внутрішній імперативслужбового обов'язку. На основі деонтологічної правосвідомості можна формувати громадську думку про юриста. Така думка з'являється навіть після одиничних проявів, хоча бажано робити висновки після певної їх системи.

Отже, деонтологічна правосвідомість прямо впливає на розвиток і формування професійної культури. Мова йде про професійні знання правових і моральних норм та принципів, про професійне ставлення до норм права (солідарність із ними, переконаність у справедливості, корисності і необхідності), про професійне вміння, прийоми і навички, про звичку дотримуватись закону, про професійний етикет і такт, а також про наукову організацію праці. Тут деонтологічна правосвідомість приносить неоціненну користь. Відомо, що кожен із видів культури має свої складові елементи. Внутрішні стосуються юридичної деонтології, зовнішні – професійної етики юриста і т. ін. Але виявити основні елементи допомагає деонтологічна правосвідомість. Зробити це іншими способами досить складно.

Напевно існують деякі труднощі щодо виявлення у юриста основних аспектів різних видів свідомості (моральної, правової, політичної тощо). Однак деонтологічна правосвідомість може впоратись із цим завданням досить успішно

У практичній діяльності юрист, по суті, не замислюється над вибором принципів професійної моралі. Але підсвідоме це виконує деонтологічна правосвідомість.

Зрозуміло, такий вибір можливий після проведеного аналізу своїх дій, їхніх наслідків.

Отже, деонтологічна правосвідомість має велике значення для юридичної практики. У цілому вона безпосередньо впливає на формування власної загальної правосвідомості, відтворює форми юридичної діяльності, змушує юриста оцінити своє призначення в суспільстві. Вона завжди націлює юриста на певні зміни, допомагає прогнозувати тощо. За допомогою високого рівня деонтологічної правосвідомості юрист може досягти поставленої певної мети.

Джерела

1. Бандурка О. М., Скакун О. Ф. Юридична деонтологія: Підручник. Х.: Вид-во НУВС, 2008. 336 с.
2. Гапотій В. Д., Мінкова О. Г. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018. 146 с.
3. Kozar Yu. Yu. The special place of ethics in profession of lawyer. *Actual scientific research in the modern world // Journal. Pereiaslav*, 2022. Issue 8(88). pp. 191-193.
4. Козар Ю. Ю. Етичні аспекти професійної діяльності юриста. *Сучасне суспільство: кол. моногр.* Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 304-312.
5. Козар Ю. Ю. Службовий етикет як компонент професійної культури юриста. *Actual scientific research in the modern world // Journal. Pereiaslav*, 2022. Issue 7(87). С. 215-220.
6. Козар Ю. Ю., Гаріфуллін М. В. Морально-етичні аспекти професійної діяльності прокурора. *Напрями удосконалення соціально-гуманітарних відносин в сучасних умовах розвитку України та світу: кол. моногр.* Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. С. 261-267.
7. Скакун О. Ф. Юридична деонтологія: підруч. для ВНЗ. Х.: Еспада, 2008. 390 с.
8. Сливка С. С. Юридична деонтологія. Правничка етика. Професійна культура: підруч.вид. 3-тє, перероб. і доп. К.: Атіка, 2006. 296 с.